UNIONIN YLEISEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

16 päivänä syyskuuta 2013 *

Kilpailu — Kartellit tai muut yhteistoimintajärjestelyt — Kylpyhuonekalusteiden markkinat Belgiassa, Saksassa, Ranskassa, Italiassa, Alankomaissa ja Itävallassa — Päätös, jossa todetaan SEUT 101 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan rikkominen — Hinnankorotusten koordinointi ja arkaluonteisten liiketaloudellisten tietojen vaihto — Kilpailusääntöjen rikkomisen käsite — Yhtenä kokonaisuutena pidettävä kilpailusääntöjen rikkominen — Merkitykselliset markkinat — Sakkojen määrän laskennasta annetut vuoden 2006 suuntaviivat — Vakavuus — Kertoimet

Asiassa T-396/10,

Zucchetti Rubinetteria SpA, kotipaikka Gozzano (Italia), edustajinaan asianajajat M. Condinanzi, P. Ziotti ja N. Vasile,

kantajana,

vastaan

Euroopan komissio, asiamiehinään F. Castillo de la Torre, A. Antoniadis ja L. Malferrari, avustajinaan aluksi asianajajat F. Ruggeri Laderchi ja A. De Matteis, sittemmin Ruggeri Laderchi,

vastaajana,

jossa on kyse ensisijaisesti SEUT 101 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan soveltamismenettelystä 23.6.2010 tehdyn komission päätöksen K(2010) 4185 lopullinen (asia COMP/39092 – Kylpyhuonekalusteet) kumoamisvaatimuksesta sikäli kuin se koskee kantajaa, ja toissijaisesti sille määrätyn sakon kumoamis- tai alentamisvaatimuksesta,

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja I. Pelikánová sekä tuomarit K. Jürimäe (esittelevä tuomari) ja M. van der Woude,

kirjaaja: johtava hallintovirkamies J. Palacio González,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 12.6.2012 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

tuomion

Asian tausta

1 SEUT 101 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan soveltamismenettelystä 23.6.2010 tehdyllä komission päätöksellä K(2010) 4185 lopullinen (asia COMP/39092 – Kylpyhuonekalusteet) (jäljempänä riidanalainen päätös) Euroopan komissio totesi, että SEUT 101 artiklan 1 kohtaa ja Euroopan talousalueesta (ETA) tehdyn sopimuksen 53 artiklaa oli rikottu kylpyhuonekalusteiden alalla. Komission mukaan tämä rikkominen, johon osallistui 17 yritystä, tapahtui eri ajanjaksoina 16.10.1992 ja 9.11.2004 välisenä aikana kilpailua rajoittavien sopimusten tai yhdenmukaistettujen menettelytapojen kokonaisuuden muodossa Belgian, Saksan, Ranskan, Italian, Alankomaiden ja Itävallan alueella (riidanalaisen päätöksen toinen ja kolmas perustelukappale ja 1 artikla).

2 Tarkemmin ottaen komissio totesi riidanalaisessa päätöksessä, että todettu rikkominen koostui ensinnäkin siitä, että kyseiset kylpyhuonekalusteiden valmistajat koordinoivat vuotuisia hinnankorotuksia ja muita hinnoittelutekijöitä kansallisten ammatillisten järjestöjen säännöllisten kokousten yhteydessä, toiseksi hintojen vahvistamisesta tai koordinoimisesta raaka-aineiden hintojen korotusten, euron käyttöönoton tai tietullien käyttöönoton kaltaisten erityisten tapahtumien yhteydessä ja kolmanneksi luottamuksellisten liiketaloudellisten tietojen paljastamisesta ja vaihtamisesta (riidanalaisen päätöksen 152–163 perustelukappale).

3 Riidanalaisen päätöksen kohteena olevat tuotteet ovat kylpyhuonekalusteita, jotka kuuluvat johonkin seuraavasta kolmesta tuotteiden alaryhmästä: hanat, suihkuseinät oheistarvikkeineen sekä keraamiset tuotteet (jäljempänä kolme tuotteiden alaryhmää) (riidanalaisen päätöksen viides ja kuudes perustelukappale).

4 Kantaja, Zucchetti Rubinetteria SpA, on italialainen yritys, joka valmistaa ja myy kolmesta tuotteiden alaryhmästä yksinomaan hanoja.

5 Riidanalaisessa päätöksessä komissio totesi, että edellä 2 kohdassa kuvatut käytännöt kuuluivat kokonaissuunnitelmaan, jolla pyrittiin rajoittamaan kilpailua kyseisen päätöksen adressaattien välillä ja joka merkitsi ominaisuuksiltaan yhtenä kokonaisuutena pidettävää jatkettua kilpailusääntöjen rikkomista, jonka soveltamisala kattoi edellä 3 kohdassa mainitut kolme tuotteiden alaryhmää ja Belgian, Saksan, Ranskan, Italian, Alankomaiden ja Itävallan alueen (riidanalaisen päätöksen 778 ja 793 perustelukappale) (jäljempänä rikkominen). Tältä osin komissio korosti erityisesti sitä, että kyseiset käytännöt olivat sellaisen toistuvan mallin mukaisia, joka osoittautui samaksi komission tutkinnan kattamissa kuudessa jäsenvaltiossa (riidanalaisen päätöksen 778 ja 793 perustelukappale). Komissio paljasti myös kaikki kolme tuotteiden alaryhmää kattavien kansallisten ammatillisten järjestöjen, joita se kutsui ”koordinointielimiksi”, sellaisten kansallisten ammatillisten järjestöjen, joiden jäsenten toiminta liittyi vähintään kahteen näistä kolmesta tuotteiden alaryhmästä ja joita se kutsui ”monituoteyhdistyksiksi”, sekä sellaisten erikoistuneiden yhdistysten olemassaolon, joiden jäsenten toiminta liittyi yhteen näistä kolmesta tuotteiden alaryhmästä (riidanalaisen päätöksen 796 ja 798 perustelukappale). Lisäksi se totesi sellaisen yritysten ydinryhmän olemassaolon, joka oli osallistunut kartelliin eri jäsenvaltioissa koordinointielinten ja monituoteyhdistysten puitteissa (riidanalaisen päätöksen 796 ja 797 perustelukappale).

6 Erityisesti Italiassa toteutetut kilpailua rajoittavat käytännöt pantiin täytäntöön kahden epävirallisen ryhmän puitteissa. Ensinnäkin tietyt yritykset, joista yksi oli kantaja, kokoontuivat Euroitalia-ryhmän puitteissa kaksi tai kolme kertaa vuodessa heinäkuun 1992 ja lokakuun 2004 välisenä aikana. Tämän ryhmän puitteissa, joka syntyi saksalaisten valmistajien tultua Italian markkinoille, vaihdettiin tietoja paitsi hanoista, myös keraamisista tuotteista. Toiseksi Michelangelo-ryhmän (nimi tulee sen hotellin nimestä, jossa kokoukset pidettiin) puitteissa pidettiin kokouksia, joihin kantaja myös osallistui vuoden

1995 lopun tai vuoden 1996 alun ja 25.7.2003 välisenä aikana. Näiden kokouksien aikana keskustelut koskivat laajaa kylpyhuonetuotteiden valikoimaa, ja erityisesti hanoja ja keraamisia tuotteita (riidanalaisen päätöksen 97–100 perustelukappale).

7 Kantajan osallistumisesta Euroitalian ja Michelangelon kokouksiin komissio toteaa yhtäältä, että vaikka kantaja kiistää kartellin oikeudellisen luonnehdinnan, se myöntää kuitenkin käyneensä epäasianmukaisia keskusteluja kilpailijoidensa kanssa. Toisaalta riippumatta siitä, sovelsiko se kyseisiä hinnankorotuksia vai ei, kantaja oli osallistunut aktiivisesti kokousten ja niiden aikana käytyjen keskustelujen järjestämiseen, minkä komission hallussa olevat kirjalliset todisteet todistavat (ks. riidanalaisen päätöksen 470–474 perustelukappale).

8 Kyseessä olevien yritysten mahdollisesta osallistumisesta todettuun rikkomiseen komissio toteaa, ettei ole olemassa riittävästi todisteita, joiden perusteella voitaisiin todeta, että kantaja sekä muut Euroitalian ja Michelangelon kokouksiin osallistuneet italialaiset yritykset olivat tietoisia kokonaissuunnitelmasta (riidanalaisen päätöksen 851–879 perustelukappale).

9 Toisaalta komissio tukeutui laskiessaan riidanalaisessa päätöksessä tarkoitetuille yrityksille määräämiään sakkoja suuntaviivoihin asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaisesti määrättävien sakkojen laskennasta (EUVL 2006, C 210, s. 2; jäljempänä vuoden 2006 suuntaviivat) (riidanalaisen päätöksen 1174–1399 perustelukappale).

10 Riidanalaisen päätöksen 1 artiklan 5 kohdan 18 alakohdassa komissio toteaa kantajan osallistuneen 16.10.1992 ja 9.11.2004 välisenä aikana kylpyhuonekalusteita koskevaan kilpailusääntöjen rikkomiseen Italiassa.

11 Riidanalaisen päätöksen 2 artiklan 17 kohdassa komissio määrää kantajalle 3 996 000 euron sakon.

Oikeudenkäyntimenettely ja asianosaisten vaatimukset

12 Kantaja nosti nyt käsiteltävänä olevan kanteen unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 8.9.2010 jätetyllä kannekirjelmällä.

13 Unionin yleinen tuomioistuin (neljäs jaosto) on esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella päättänyt aloittaa suullisen käsittelyn.

14 Asianosaisten lausumat ja vastaukset unionin yleisen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin kuultiin 12.6.2012 pidetyssä istunnossa.

15 Kantaja vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin

— ensisijaisesti kumoaa riidanalaisen päätöksen siltä osin kuin se koskee kantajaa

— toissijaisesti kumoaa kantajalle määrätyn sakon tai alentaa sen määrää tuntuvasti

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

16 Komissio vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin

— hylkää kanteen

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Oikeudellinen arviointi

17 Aluksi on huomautettava, että Euroopan unionin tuomioistuimen tuomioistuinvalvonta, joka kohdistuu komission päätöksiin, joissa määrätään seuraamuksia kilpailuoikeuden rikkomisista, perustuu laillisuusvalvontaan, josta määrätään SEUT 263 artiklassa ja jota täydentää pyydettäessä täysi harkintavalta, joka on annettu unionin tuomioistuimille asetuksen N:o 1/2003 31 artiklalla SEUT 261 artiklan mukaisesti (ks. vastaavasti asia C-386/10 P, Chalkor v. komissio, tuomio 8.12.2011, Kok., s. I-13085, 53, 63 ja 64 kohta. Tämän harkintavallan nojalla unionin yleinen tuomioistuin voi paitsi pelkästään tutkia seuraamuksen laillisuuden myös korvata komission arvioinnin omallaan ja siten mahdollisesti poistaa määrätyn sakon tai uhkasakon taikka alentaa tai korottaa sen määrää (ks. asia C-272/09 P, KME Germany ym. v. komissio, tuomio 8.12.2011, Kok., s. I-12789, 103 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen; ks. vastaavasti asia T-11/06, Romana Tabacchi v. komissio, tuomio 5.10.2011, Kok., s. II-6681, 265 kohta).

18 Edeltävässä kohdassa mainitun oikeuskäytännön valossa on tutkittava ensimmäiseksi kantajan ensisijaiset vaatimukset, joissa vaaditaan riidanalaisen päätöksen kumoamista siltä osin kuin se koskee kantajaa, ja toiseksi toissijaisesti esitetyt vaatimukset, joissa vaaditaan aineellisesti, että unionin yleinen tuomioistuin käyttää täyttä toimivaltaansa poistaakseen komission sille määräämän sakon tai alentaakseen sen määrää.

Ensisijaiset vaatimukset, joissa vaaditaan riidanalaisen päätöksen osittaista kumoamista

19 Kanteensa tueksi kantaja vetoaa kolmeen kanneperusteeseen. Ensimmäisen kanneperusteen mukaan komissio teki virheitä määrittäessään merkityksellisiä markkinoita. Toisen kanneperusteen mukaan komissio katsoi virheellisesti, että kyseessä olevat käytännöt merkitsivät SEUT 101 artiklan rikkomista. Kolmas kanneperuste koski virheitä ja laiminlyöntejä, joihin komissio syyllistyi laskiessaan sakon määrää.

Ensimmäinen kanneperuste, jonka mukaan komissio teki virheitä määrittäessään merkityksellisiä markkinoita

20 Kantaja väittää, että komissio rikkoi SEUT 101 artiklaa, teki ilmeisiä arviointivirheitä ja laiminlöi tutkintavelvoitettaan ja perusteluvelvoitettaan riidanalaisessa päätöksessä ja erityisesti sen 791 perustelukappaleessa esittämän merkityksellisten markkinoiden määrittelyn osalta. Kantaja esittää tältä osin kaksi pääasiallista väitettä, kuten se vahvisti istunnossa vastauksena unionin yleisen tuomioistuimen kysymyksiin.

21 Ensinnäkin kantaja väittää kolmen tuotteiden alaryhmän osalta, ettei komissio määrittänyt merkityksellisiä markkinoita täsmällisesti, huolimatta siitä, että tämä analyysi oli välttämätön ennakkoedellytys sille, että kyseessä olevia tosiseikkoja voidaan luonnehtia yhtenä kokonaisuutena pidettäväksi kilpailusääntöjen rikkomiseksi. Lisäksi komissio katsoi virheellisesti, että kaikki kolme tuotteiden alaryhmää kuuluivat yksille ainoille tuotemarkkinoille, vaikka ensinnäkään ne eivät ole korvattavissa toisillaan tarjonnan tai kysynnän näkökulmasta ja toiseksi ne ovat teknisesti, taloudellisesti ja esteettisesti erilaisia. Tältä osin kantaja huomauttaa, että vaikka hanojen ja keraamisten tuotteiden voitaisiin katsoa täydentävän toisiaan ja olevan taloudellisesti yhteydessä toisiinsa, tämä ei vielä riitä yksien ainoiden merkityksellisten markkinoiden toteennäyttämiseksi.

22 Toiseksi kantaja väittää, ettei komissio määrittänyt riidanalaisessa päätöksessä merkityksellisten maantieteellisten markkinoiden laajuutta siten, kuin ne olisi pitänyt määrittää merkityksellisten markkinoiden määritelmästä yhteisön kilpailuoikeuden kannalta annetun komission tiedonannon (EYVL 1997, C 372, s. 5) 8 kohdan mukaan. Tältä osin kantaja huomauttaa komission todenneen ainoastaan, että rikkominen koski edellä 1 kohdassa mainittua kuutta jäsenvaltiota.

23 Komissio kiistää kantajan väitteet.

24 Ensinnäkin kantajan väitteestä, jonka mukaan komissio ei voinut todeta yhtenä kokonaisuutena pidettävän kilpailusääntöjen rikkomisen olemassaoloa eivätkä kolme tuotteiden alaryhmää kuuluneet yksille ainoille tuotemarkkinoille, on todettava, ettei komissio todennut riidanalaisessa päätöksessä, että kyseiset kolme tuotteiden alaryhmää, jotka se erotteli selvästi riidanalaisen päätöksen 5–12 perustelukappaleessa, kuuluisivat yksille ainoille tuotemarkkinoille. riidanalaisen päätöksen 791 perustelukappaleessa komissio nimittäin totesi, että ”pelkästään se, että rikkomisen kohteena olevat tuotteet kuuluvat eri markkinoille, ei riitä kyseenalaistamaan sitä, että tietty menettelytapa muodostaa yhtenä kokonaisuutena pidettävän kilpailusääntöjen rikkomisen”.

25 Toiseksi se, että komissio katsoi, että kylpyhuonekalusteiden alalla oli olemassa yhtenä kokonaisuutena pidettävä kilpailusääntöjen rikkominen, kun otetaan huomioon kutakin kolmesta tuotteiden alaryhmästä koskevien kilpailua rajoittavien käytäntöjen riippuvuus toisistaan ja kokonaissuunnitelman olemassaolo, kuten riidanalaisen päätöksen 796 perustelukappaleesta ilmenee, ei merkitse sitä, että komissio olisi päätellyt tämän perusteella kolmen tuotteiden alaryhmän kuuluvan yksille ainoille tuotemarkkinoille. Tältä osin on nimittäin huomautettava, että SEUT 101 artiklan 1 kohdan rikkominen voi olla seurausta paitsi yksittäisistä sopimuksista tai yhdenmukaistetuista menettelytavoista, joista on määrättävä seuraamus yksittäisinä rikkomisina, myös useista sopimuksista tai yhdenmukaistetuista menettelytavoista, jotka ovat yhteydessä toisiinsa siten, että ne on katsottava yhtenä kokonaisuutena pidettävän rikkomisen osatekijöiksi (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ja C-219/00 P, Aalborg Portland ym. v. komissio, tuomio 7.1.2004, Kok., s. I-123, 258 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Yhtenä kokonaisuutena pidettävän kilpailusääntöjen rikkomisen olemassaolon toteamiseksi komission on osoitettava, että kyseessä olevat sopimukset tai yhdenmukaistetut menettelytavat, vaikka ne koskevat erillisiä tavaroita, palveluja tai alueita, kuuluvat kokonaissuunnitelmaan, jota asianomaiset yritykset toteuttivat tarkasti yhden ainoan kilpailunvastaisen tavoitteen toteuttamiseksi (ks. vastaavasti em. yhdistetyt asiat Aalborg Portland ym. v. komissio, tuomion 258 ja 260 kohta ja asia T-54/03, Lafarge v. komissio, tuomio 8.7.2008, 482 kohta, ei julkaistu oikestapauskokoelmassa).

26 Näin ollen komissio ei tehnyt mitään virhettä todetessaan, että yhtenä kokonaisuutena pidettävä kilpailusääntöjen rikkominen koski kolmea tuotteiden alaryhmää, vaikka ne kuuluivat erillisille tuotemarkkinoille.

27 Toiseksi on todettava, ettei komissiolla ollut mitään velvoitetta rajata riidanalaisessa päätöksessä täsmällisesti tuotemarkkinoita, joille kolme tuotteiden alaryhmää kuului.

28 Yhtäältä kuten komissio totesi riidanalaisen päätöksen 891 perustelukappaleessa ilman, että kantaja olisi sitä kiistänyt, oikeuskäytännöstä ilmenee, että SEUT 101 artiklan 1 kohtaa sovellettaessa relevantit markkinat on määriteltävä sen selvittämiseksi, onko sopimus omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja onko sen tarkoituksena estää, rajoittaa tai vääristää kilpailua unionissa tai onko sillä tällainen vaikutus. Tästä syystä komissiolla on velvollisuus rajata relevantit markkinat SEUT 101 artiklan 1 kohdan mukaisesti tehtävässä päätöksessä ainoastaan, jos ilman tällaista rajausta ei ole mahdollista päätellä, onko kyseinen sopimus, yritysten yhteenliittymän päätös tai yhdenmukaistettu menettelytapa omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja onko sen tarkoituksena estää, rajoittaa tai vääristää kilpailua yhteismarkkinoilla tai seuraako siitä, että kilpailu estyy, rajoittuu tai vääristyy yhteismarkkinoilla (ks. asia T-38/02, Danone v. komissio, tuomio 25.10.2005, Kok., s. II-4407, 99 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

29 Nyt käsiteltävässä asiassa on riittävää todeta, ettei kantaja esitä väitteitä eikä todisteita sen osoittamiseksi, että toisin kuin komissio katsoo riidanalaisessa päätöksessä, Euroitalian ja Michelangelon puitteissa toteutetut Italiassa myytyjä hanoja koskevat yhdenmukaistetut menettelytavat eivät olleet omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan eikä niiden tarkoituksena ollut estää, rajoittaa tai vääristää kilpailua yhteismarkkinoilla.

30 Toisaalta on todettava samoin kuin komissio totesi riidanalaisen päätöksen 892 perustelukappaleessa, että toteamuksella, jonka mukaan kyseiset kolme tuotteiden alaryhmää kuuluvat erillisille tuotemarkkinoille, ei missään tapauksessa kyseenalaisteta tosiseikkoja, joiden perusteella komissio arvioi kyseisen päätöksen 796 perustelukappaleessa, että kyseisten menettelytapojen oli katsottava olevan osa yhtenä kokonaisuutena pidettävää kilpailusääntöjen rikkomista, kun otetaan huomioon niitä yhdistävät tekijät ja toteutetun kokonaissuunnitelman olemassaolo.

31 Näissä olosuhteissa kantajan väitteet, joiden mukaan kolme tuotteiden alaryhmää eivät kuulu yksille ainoille tuotemarkkinoille, koska ne eivät ole korvattavissa toisillaan tarjonnan tai kysynnän näkökulmasta ja ne ovat teknisesti, taloudellisesti ja esteettisesti erilaisia, on hylättävä vaikutuksettomina.

32 Kantajan kaksi muuta väitettä eivät voi muuttaa edellä 31 kohdassa esitettyä toteamusta.

33 Kantajan ensimmäisestä väitteestä, jonka mukaan se osallistui ainoastaan todetun rikkomisen Italiaa koskevaan osaan, on riittävää todeta, ettei tällainen toteamus merkitse sitä, ettei komissio voisi pätevästi todeta sellaisen yhtenä kokonaisuutena pidettävän kilpailusääntöjen rikkomisen olemassaoloa, johon muut riidanalaisen päätöksen kohteena olevat yritykset olivat osallistuneet.

34 Kantajan toisesta väitteestä, jonka mukaan komissio viittasi riidanalaisen päätöksen 791 perustelukappaleessa virheellisesti yhdistetyissä asioissa T-71/03, T-74/03, T-87/03 ja T-91/03, Tokai Carbon ym. vastaan komissio, 15.6.2005 annettuun tuomioon (90 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa), on todettava aluksi, että riidanalaisen päätöksen 791 perustelukappaleessa komissio totesi seuraavaa:

”Lopuksi on todettava, että komissiolla on oikeus perustella kyseessä olevien markkinoiden kuvaustaan kartelliasioissa osallistuvien yritysten toiminnalla. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin – – totesi [em.] asiassa Tokai Carbon [ym. vastaan komissio] antamansa tuomion 90 kohdassa, ’ettei komissio ole valinnut kyseessä olevia markkinoita mielivaltaisesti, vaan sen kartellin jäsenet, johon [kyseisessä asiassa kyseessä oleva yritys]’ osallistui, keskittivät kilpailua rajoittavat toimintatapansa vapaaehtoisesti tuotteisiin [joista kyseisessä asiassa oli kyse]. Pelkästään se, että rikkomisen kohteena olevat tuotteet kuuluvat eri markkinoille, ei riitä kyseenalaistamaan sitä, että tietty menettelytapa muodostaa yhtenä kokonaisuutena pidettävän kilpailusääntöjen rikkomisen”.

35 Tämän jälkeen on todettava, että komissio viittasi riidanalaisen päätöksen 889 perustelukappaleessa edellä 34 kohdassa mainitussa asiassa Tokai Carbon ym. vastaan komissio annettuun tuomioon ja arvioi (ks. riidanalaisen päätöksen alaviite 1248) seuraavaa:

”kartellin osallistujat määrittelevät kartellin laajuuden ja keskeiset parametrit keskittäen kilpailua rajoittavan toimintansa kyseessä oleviin tuotteisiin ja alueisiin”.

36 Riidanalaisen päätöksen 791 ja 889 perustelukappaleesta ilmenee siis, että tutkiessaan sitä, muodostivatko kyseessä olevat lainvastaiset käytännöt useita rikkomisia vai yhtenä kokonaisuutena pidettävän kilpailusääntöjen rikkomisen (ks. riidanalaisen päätöksen 5.2.3 kohta), komissio katsoi perustellusti, ettei ollut tutkittava sitä, koskivatko kyseessä olevat käytännöt yksille ainoille markkinoille kuuluvia tuotteita, vaan sitä, katsoivatko ne itse näiden käytäntöjen kuuluvan kokonaisuunnitelmaan, jota ne toteuttivat tarkasti yhden ainoan kilpailunvastaisen tavoitteen toteuttamiseksi.

37 Kantajan väite, jonka mukaan komissio viittasi virheellisesti edellä 34 kohdassa mainitussa asiassa Tokai Carbon ym. vastaan komissio annettuun tuomioon perustellakseen toteamusta yhtenä kokonaisuutena pidettävän kilpailusääntöjen rikkomisen olemassaolosta, on näin ollen hylättävä perusteettomana.

38 Toiseksi kantajan väitteestä, jonka mukaan komissio ei rajannut merkityksellisiä maantieteellisiä markkinoita, on huomautettava, että kuten edellä 28 kohdassa mainitusta oikeuskäytännöstä ilmenee, soveltaessaan SEUT 101 artiklan 1 kohtaa komission on määriteltävä merkitykselliset markkinat ainoastaan sen selvittämiseksi, vaikuttavatko kyseessä olevat menettelytavat jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja onko niiden tarkoituksena estää, rajoittaa tai vääristää kilpailua yhteismarkkinoilla tai onko niillä tällainen vaikutus.

39 Nyt käsiteltävässä asiassa on todettava aluksi, että riidanalaisen päätöksen 122 perustelukappaleessa komissio totesi, että kyseessä olevat lainvastaiset menettelytavat koskivat kolmen tuotteiden alaryhmän myyntiä kuudessa jäsenvaltiossa eli Belgiassa, Saksassa, Ranskassa, Italiassa, Alankomaissa ja Itävallassa.

40 Tämän jälkeen komissio totesi riidanalaisen päätöksen 123 perustelukappaleessa, että ”kylpyhuonekalusteiden valmistajien myyntimäärät todist[i]vat – – unionin jäsenvaltioiden ja ETA-sopimuksen sopimuspuolten välisen kaupan huomattavasta määrästä”.

41 Lisäksi komissio totesi riidanalaisen päätöksen 124 perustelukappaleessa muun muassa, että ”näiden [hinnankorotusten koordinointi]järjestelyjen rajat ylittävä luonne ilmeni myös siinä, että mukana olevat kansalliset yhdistykset olivat yhteyksissä keskenään ja kaikissa näissä jäsenvaltioissa toimi samoista yrityksistä koostuva pieni ydinryhmä”.

42 Komissio tutki riidanalaisen päätöksen 814–823 perustelukappaleessa kyseessä olevien yhteistoimintajärjestelyjen välisiä rajat ylittäviä yhteyksiä. Tässä yhteydessä se arvioi erityisesti kyseisen päätöksen 814 perustelukappaleessa, että todisteena näistä rajat ylittävistä yhteyksistä olivat kansallisten yhdistysten puitteissa käydyt keskustelut ja tietojenvaihdot.

43 Riidanalaisen päätöksen 824–833 perustelukappaleessa komissio totesi, että näiden kuuden jäsenvaltion välillä oli merkittäviä kauppavirtoja.

44 Edellä 39–44 kohdassa esitetyistä toteamuksista ilmenee siis, että vaikka komissio arvioi, että kyseesä olevat lainvastaiset käytännöt pantiin täytäntöön erityisesti kuudessa jäsenvaltiossa, se esitti kuitenkin myös perusteluja, joiden perusteella se katsoi, että kyseiset käytännöt vaikuttivat unionin kauppaan ja kilpailuun. Näin ollen komission ei tarvinnut määritellä yksityiskohtaisemmin merkityksellisiä tuotemarkkinoita, joihin hanat oli liitettävä.

45 Kantajan toinen väite on näin ollen hylättävä perusteettomana.

46 Kaiken edellä esitetyn valossa on todettava, ettei komissio – toisin kuin kantaja väittää – rikkonut SEUT 101 artiklaa, tehnyt ilmeistä arviointivirhettä eikä laiminlyönyt tutkinta- ja perusteluvelvoitettaan niiden markkinoiden määrittelyn osalta, joilla kyseessä olevat lainvastaiset käytännöt oli pantu täytäntöön.

47 Näin ollen ensimmäinen kanneperuste on hylättävä kokonaisuudessaan.

Toinen kanneperuste, jonka mukaan komissio katsoi virheellisesti, että kyseessä olevat Euroitalian ja Michelangelon puitteissa käydyt keskustelut muodostavat kartellin

48 Kantaja väittää, että vaikka komissio saattoi perustellusti moittia sitä ”osallistumisesta epäasianmukaisiin hintoja koskeviin keskusteluihin”, nämä keskustelut eivät kuitenkaan johtaneet mihinkään sopimukseen hinnankorotusten vahvistamisesta tai koordinoimisesta. Se väittää tässä yhteydessä, että komissio rikkoi SEUT 101 artiklaa, kun se luonnehti tosiseikkoja rikkomiseksi, arvioi tosiseikkoja virheellisesti, laiminlöi SEUT 296 artiklan mukaista perusteluvelvollisuuttaan ja syyllistyi toimivallan väärinkäyttöön.

49 Aluksi on huomautettava, ettei kantajan kirjelmistä ilmene selvästi, mitä väitteitä se esittää kunkin edeltävässä kohdassa mainitun rikkomisen tueksi. Sen sijaan niistä ilmenee yksiselitteisesti, että se esittää kolme pääasiallista väitettä toisen kanneperusteensa tueksi. Toinen kanneperuste on tutkittava näiden väitteiden valossa.

50 Ensimmäiseksi kantaja huomauttaa, että vaikka komissio totesi riidanalaisessa päätöksessä perustellusti, ettei kantaja ollut osallistunut yhtenä kokonaisuutena pidettävään, monitahoiseen ja jatkettuun kilpailusääntöjen rikkomiseen, se totesi sen sijaan virheellisesti, että kantaja oli osallistunut selvästi vakavampaan rikkomiseen kuin pelkkään arkaluonteisten tietojen vaihtoon hanamarkkinoilla. Tältä osin kantaja väittää, että toisin kuin kilpailua rajoittavat käytännöt, jotka yhtäältä koskivat kahta muuta tuotteiden alaryhmää kuin hanoja ja toisaalta toteutettiin muissa jäsenvaltioissa kuin Italiassa, ne keskustelut hinnoista, joihin se osallistui, eivät johtaneet hintojen koordinointiin tai niiden vahvistamiseen. Kantajan mukaan ei siis ole riittäviä yhtäpitäviä aihetodisteita, jotka osoittaisivat kyseisten kokousten osanottajien samansuuntaisen toimintatavan, sillä kukin yritys toimi itsenäisesti, minkä yritykset, joiden sakkoa alennettiin sakoista vapauttamisesta ja sakkojen lieventämisestä kartelleja koskevissa asioissa annetun komission tiedonannon (EYVL 2002, C 45, s. 3; jäljempänä vuoden 2002 yhteistyötiedonanto) nojalla, lisäksi myönsivät.

51 Komissio kiistää tämän väitteen.

52 Ensinnäkin on todettava aluksi komission tapaan, että vaikka kantaja kiistää ”koordinoineensa” tai ”vahvistaneensa” hinnankorotuksia kilpailijoidensa kanssa, se myöntää kuitenkin kirjelmissään nimenomaisesti osallistuneensa ”epäasianmukaisiin hintoja koskeviin keskusteluihin”.

53 Tämän jälkeen on muistutettava, että oikeuskäytännön mukaan SEUT 101 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun sopimuksen olemassaolon edellytykseksi riittää se, että kyseiset yritykset ovat ilmaisseet yhteisen tahtonsa toimia markkinoilla määrätyllä tavalla (asia T-7/89, Hercules Chemicals v. komissio, tuomio 17.12.1991, Kok., s. II-1711, Kok. Ep. XI, s. II-79, 256 kohta ja asia T-9/99, HFB Holding ym. v. komissio, tuomio 20.3.2002, Kok., s. II-1487, 199 kohta).

54 Voidaan katsoa, että SEUT 101 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu sopimus on tehty, kun sopimuspuolet ovat esittäneet yhteisen tahtonsa kilpailun rajoittamista koskevasta periaatteesta, vaikka suunnitellun rajoittamisen yksittäisistä toteuttamistavoista vielä neuvoteltaisiin (ks. vastaavasti edellä 53 kohdassa mainittu asia HFB ym. v. komissio, tuomion 151–157 ja 206 kohta).

55 Yhdenmukaistetulla menettelytavalla tarkoitetaan sellaista yritysten välisen yhteensovittamisen muotoa, jolla korvataan tietoisesti kilpailun riskit yritysten välisellä käytännön yhteistyöllä, ilman että tehtäisiin varsinaista sopimusta (asia C-49/92 P, komissio v. Anic Partecipazioni, tuomio 8.7.1999, Kok., s. I-4125, 115 kohta ja asia C-199/92, Hüls v. komissio, tuomio 8.7.1999, Kok., s. I-4287, 158 kohta).

56 SEUT 101 artiklan 1 kohta on esteenä kaikelle sellaiselle taloudellisten toimijoiden väliselle suoralle tai välilliselle yhteydenpidolle, joka voi joko vaikuttaa jonkin tosiasiallisen tai mahdollisen kilpailijan markkinakäyttäytymiseen tai paljastaa tällaiselle kilpailijalle sen, kuinka on itse päätetty käyttäytyä tai aiotaan käyttäytyä markkinoilla, kun yhteydenpidon tarkoituksena tai vaikutuksena on kilpailun rajoittaminen (ks. vastaavasti edellä 55 kohdassa mainittu asia komissio v. Anic Partecipazioni, tuomion 116 ja 117 kohta).

57 Kilpailijoiden välillä tapahtuva tietojenvaihto on kilpailusääntöjen vastaista, jos se alentaa kyseessä olevien markkinoiden toimintaan liittyvän epävarmuuden astetta tai poistaa tämän epävarmuuden kokonaan ja tämän vuoksi rajoittaa yritysten välistä kilpailua (ks. vastaavasti asia C-194/99 P, Thyssen Stahl v. komissio, tuomio 2.10.2003, Kok., s. I-10821, 81 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

58 Arkaluonteisten tietojen paljastaminen poistaa nimittäin kilpailijan tulevaa käyttäytymistä koskevan epävarmuuden ja vaikuttaa siten suoraan tai välillisesti tietojen saajan strategiaan (ks. vastaavasti asia C-238/05, Asnef-Equifax ja Administración del Estado, tuomio 23.11.2006, Kok., s. I-11125, 51 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Jokaisen yrityksen on itsenäisesti määrättävä yhteismarkkinoilla noudatettavaksi aikomastaan toimintalinjasta ja niistä sopimusehdoista, joita se aikoo tarjota asiakaskunnalleen (ks. edellä 57 kohdassa mainittu asia Thyssen Stahl v. komissio, tuomion 82 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

59 Vaikka tämä itsenäisyysvaatimus ei suljekaan pois yritysten oikeutta sopeutua tehokkaasti kilpailijoidensa todettuun tai odotettuun käyttäytymiseen, sen vastaista on kuitenkin ehdottomasti se, että tällaiset yritykset olisivat keskenään minkäänlaisessa suorassa tai epäsuorassa yhteydessä, jonka tarkoituksena tai vaikutuksena olisi sellaisten kilpailuolosuhteiden muodostuminen, jotka eivät vastaisi tavanomaisia olosuhteita kyseisillä markkinoilla, kun otetaan huomioon tarjottujen tuotteiden tai palveluiden luonne, yritysten merkittävyys ja lukumäärä sekä kyseisten markkinoiden laajuus (ks. edellä 57 kohdassa mainittu asia Thyssen Stahl v. komissio, tuomion 83 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

60 Näin ollen edellä 53–59 kohdassa esitetystä oikeuskäytännöstä ilmenee, että komissio katsoi perustellusti, että kyseessä olevat yritykset, myös kantaja, olivat koordinoineet tulevia hinnankorotuksiaan ja että tällainen koordinointikäytäntö merkitsi SEUT 101 artiklan 1 kohdan rikkomista, koska se on omiaan poistamaan kantajalla mahdollisesti olevan kilpailijoidensa tulevaa käyttäytymistä koskevan epävarmuuden ja vaikuttamaan siten suoraan tai välillisesti niiden liiketoimintastrategiaan.

61 Toiseksi ja joka tapauksessa on todettava, että komissio arvioi riidanalaisen päätöksen 472 perustelukappaleessa, että ”[merkitystä ei ollut sillä, oliko kantaja] soveltanut kaikkia kokouksissa esiin tuotuja hinnankorotuksia, [sillä] se oli [ollut] ilmeisen aktiivisessa roolissa kokousten järjestämisessä ja o[li] osallistunut aktiivisesti kaikkiin hintoja koskeviin keskusteluihin näissä kokouksissa systemaattisesti ja vakiintuneesti erittäin pitkän ajan (yli [kymmenen] vuotta)”. Komissio totesi kyseisen päätöksen 467 perustelukappaleessa myös, että ”osallistujat o[li]vat toteuttaneet konkreettisia toimenpiteitä valvoakseen hinnankorotusten kehitystä, minkä osoitt[i]vat näkemysten esittäminen hinnoista säännöllisesti” kyseisten kokousten aikana, ja että ”osallistujat o[li]vat solmineet läheisiä suhteita, joille on ominaista niin suuri yhteistyö ja riippuvuus, että nämä rajoittivat niiden toimintavapautta”.

62 Tältä osin on todettava yhtäältä, ettei kantaja ole esittänyt väitteitä eikä todisteita, joilla pyrittäisiin kyseenalaistamaan komission riidanalaisen päätöksen 467 perustelukappaleessa esittämät ja edeltävässä kohdassa mainitut kaksi arviota. Kyseisten arvioiden perusteella komissio saattoi kuitenkin perustellusti katsoa, että kyseiset hinnankorotuksia koskevat keskustelut olivat SEUT 101 artiklan 1 kohdan vastaisia, koska ne olivat omiaan vaikuttamaan kunkin kilpailijan toimintaan markkinoilla.

63 Toisaalta toisin kuin kantaja väittää, käsite ”hintojen koordinoiminen” on asianmukainen kuvaamaan kilpailusääntöjen rikkomista, johon kantaja osallistui. Vaikka olisi ilmennyt, että tulevia hinnankorotuksia koskevat keskustelut eivät olisi johtaneet siihen, että kartellin jäsenet sopivat laskuttamistaan hinnoista, on nimittäin niin, että ne mahdollistivat kyseisten hinnankorotusten koordinoimisen, kun otetaan huomioon kyseessä olevien lainvastaisten tietojenvaihtojen systemaattisuus.

64 Näin ollen komissio ei tehnyt mitään virhettä luonnehtiessaan kilpailusääntöjen rikkomista, johon kantaja oli osallistunut.

65 Edellä esitettyjen huomautusten valossa kantajan muut väitteet, joissa väitetään (ks. kannekirjelmän 12.5–12.7, 12.11 ja 12.12 kohta), että komissio totesi virheellisesti, että hanoja koskevat lainvastaiset käytännöt Italian markkinoilla olivat yhtä vakavia kuin kahta muuta tuotteiden alaryhmää koskevat käytännöt muissa jäsenvaltioissa, tai että kyseiset keskustelut koskivat ainoastaan hanoja eivätkä kahta

muuta tuotteiden alaryhmää (ks. kannekirjelmän 12.9 kohta), on hylättävä vaikutuksettomina. Näillä väitteillä ei nimittäin kyseenalaisteta sitä, että komissio totesi SEUT 101 artiklan 1 kohtaa loukatun, sillä kantaja osallistui tulevien hinnankorotusten koordinoimiseen.

66 Kantajan ensimmäinen väite on näin ollen hylättävä.

67 Toiseksi kantaja väittää lähinnä, että 16.10.1992 lähtien pidettyjen Euroitalian kokousten ja tämän jälkeen Michelangelon kokousten aikana sen kilpailijat ilmoittivat markkinakehitystä koskevien keskustelujen yhteydessä ainoastaan sellaisia hintapolitiikkaa koskevia tietoja, jotka ne olivat määrittäneet aiemmin. Kantajan mukaan hyväksytyt hintapolitiikat vaihtelivat usein yrityksestä toiseen ja olivat hyvin epämääräisiä. Hinnankorotukset, joista keskusteltiin, koskivat kantajan mukaan aiempien vuosien korotuksia, ja näistä korotuksista puhuttiin yleisellä tasolla eikä niiden määrää ilmaistu. Tässä yhteydessä kantaja toimi markkinoilla omien sanojensa mukaan aina itsenäisesti ja riippumattomasti sekä hinnankorotusten aikataulun että niiden määrän määrittämisen osalta. Istunnossa kantaja totesi myös vastauksena unionin yleisen tuomioistuimen kysymyksiin katsovansa, että kyseessä olevat käytännöt eivät olleet poistaneet eivätkä vähentäneet sen kilpailijoiden käyttäytymistä koskevaa epävarmuutta, koska ne eivät olleet tosiasiallisesti toteuttaneet toimenpiteitä kyseisen tietojenvaihdon jälkeen.

68 Komissio kiistää nämä väitteet.

69 Aluksi on todettava, että riidanalaisessa päätöksessä komissio ilmoittaa aluksi 398–408 perustelukappaleessa Euroitalian ja Michelangelon puitteissa Italiassa toimineen hanoja koskeneen kartellin pääasialliset toimintamekanismit. Tämän jälkeen kyseisen päätöksen 409 ja 410 perustelukappaleessa komissio muistuttaa, että lainvastaiset keskustelut alkoivat Federceramica-nimisessä yhdistyksessä vuosien 1990 ja 1992 välisenä aikana muttei se ottanut näitä kokouksia huomioon määrätessään seuraamuksia kantajalle. Riidanalaisen päätöksen 411–462 perustelukappaleessa komissio kuvailee Euroitalian ja Michelangelon eri kokouksia, joiden aikana se katsoo kyseessä olevien yritysten ja myös kantajan käyneen lainvastaisia keskusteluja 16.10.1992 ja 9.11.2004 välisenä aikana. Koska kantaja kiistää komission arvioinnit ainoastaan tiettyjen Euroitalian kokousten osalta, joiden aikana käytiin lainvastaisia keskusteluja, ainoastaan näiden kokousten osalta on tutkittava, tekikö komissio arviointivirheitä, kun se katsoi kantajan osallistuneen kilpailua rajoittaviin keskusteluihin.

70 Ensinnäkin 16.10.1992 pidetystä Euroitalian kokouksesta kantaja väittää, että komissio tulkitsi tosiseikkoja virheellisesti, kun se katsoi tämän kokouksen pöytäkirjasta ilmenevän, että kokoukseen osallistuneet yritykset eivät olleet sopineet tuovansa seuraavaan kokoukseen ”tuloksiaan”, vaan ainoastaan kirjanpidon ”tuloslaskelmansa”. Kyseiset tuloslaskelmat sisältävät julkisia tietoja. Tämä pöytäkirja ei kantajan mukaan siis osoita, että se olisi osallistunut kilpailua rajoittaviin keskusteluihin.

71 Tältä osin on todettava, että todetakseen riidanalaisen päätöksen 411 perustelukappaleessa, että tässä 16.10.1992 pidetyssä kokouksessa käydyt keskustelut olivat lainvastaisia, komissio tukeutui, kuten kyseisen päätöksen alaviitteestä nro 506 ilmenee, pöytäkirjaan, jossa todetaan muun muassa seuraavaa:

”hintojen korotus 5–7 prosentilla? tammikuussa? – – seuraavaan kokoukseen tuodaan tuloslaskelmat. Ilmoitetaan hinnankorotukset joulukuussa tai tammikuussa”.

72 Vaikka edeltävässä kohdassa mainittua pöytäkirjaa luetaan Grohe Beteilingungs GmbH -nimisen yrityksen (jäljempänä Grohe) sakon alentamispyynnön yhteydessä tekemän ilmoituksen valossa, jonka todistusarvoa kantaja ei kiistä, pöytäkirjasta ilmenee yksiselitteisesti, että tämän kokouksen osanottajat, myös kantaja ja Grohe, aikoivat korottaa hintojaan tulevasta joulukuusta tai tammikuusta lukien. Grohen sakkojen alentamista koskevan pyynnön mukaan Euroitalian kokouksissa, jotka pidetiin kunkin vuoden syys- tai lokakuussa, osallistujat keskustelivat omista hinnakorotusaikeistaan seuraavalle vuodelle (ks. riidanalaisen päätöksen 402 perustelukappale).

73 Kantajan väite, jonka mukaan tämän 16.10.1992 pidetyn kokouksen pöytäkirjan perusteella ei voida määrittää nimenomaisesti, mitkä yritykset olivat päättäneet korottaa hintojaan ja mitkä olivat näiden hinnankorotusten täsmälliset määrät, ei vaikuta siihen toteamukseen, että tässä pöytäkirjassa, luettuna Grohen ilmoituksen valossa, osoitetaan oikeudellisesti riittävällä tavalla, että tämän kokouksen osanottajat, myös kantaja, olivat vähintään sopineet tulevan kilpailunrajoituksen periaatteesta, vaikka suunnitellun rajoittamisen yksittäisistä toteuttamistavoista vielä neuvoteltiin. Tällainen toiminta merkitsee edellä 54 ja 55 kohdassa mainitun oikeuskäytännön mukaisesti SEUT 101 artiklan 1 kohdan rikkomista.

74 Näin ollen komissio ei tehnyt arviointivirhettä, kun se totesi kantajan osallistuneen kilpailua rajoittaviin keskusteluihin 16.10.1992 pidetyn Euroitalian kokouksen aikana.

75 Toiseksi 15.3.1993 pidetystä Euroitalian kokouksesta kantaja väittää, että tällöin käydyt keskustelut osoittavat siihen osallistuneiden yritysten liiketoimintastrategian itsenäisyyden, koska hinnankorotuksia oli suunniteltu ennen tämän kokouksen pitämistä ja koska kyseisissä korotuksissa ja suunnitelluissa alennuksissa oli suuri hajonta.

76 Tältä osin on yhtäältä todettava, ettei kantaja kiistä riidanalaisen päätöksen 412 perustelukappaleessa esitettyä komission toteamusta, jonka mukaan Hansgrohe AG:n pääjohtajan käsinkirjoitetut muistiinpanot osoittivat, että yritykset vaihtoivat tietoja vuoden 1993 hinnankorotustensa prosenttimäärästä. Toisaalta on todettava, että vaikka on totta, että nämä korotukset, kuten Hansa Metallwerke AG -nimisen yrityksen (jäljempänä Hansa) suunnittelemat korotukset (ks. riidanalaisen päätöksen 412 perustelukappale), oli pantu täytäntöön viikkoa ennen 15.3.1993 pidettyä kokousta, tällainen tietojenvaihto ei voi kuitenkaan olla vaikuttamatta kyseisten yritysten käyttäytymiseen tulevien hinnankorotustensa tosiasiallisen soveltamisen osalta. Tämä tietojenvaihto vaikutti nimittäin luottamuksellisen ilmapiirin ja ryhmäkurin luomiseen Euroitalian puitteissa, mitä tulee osallistujien haluun korottaa hintojaan.

77 Näissä olosuhteissa komissio ei ole arvioinut tältä osin tosiseikkoja millään tavoin virheellisesti.

78 Kolmanneksi Euroitalian kokouksista, jotka pidettiin 21.10.1994, 16.10.1995 ja 14.5.1996, kantaja väittää lähinnä, että kukin näistä kokouksista vahvistaa sen, etteivät kyseessä olevat yritykset ole koordinoineet hintapolitiikkaansa, jotka olivat siis edelleen ”itsenäisiä ja erilaisia”. Kuten näiden kokousten pöytäkirjoista, joihin viitataan riidanalaisen päätöksen 416, 418 ja 420 perustelukappaleessa ja joiden sisältöä kantaja ei kiistä, ilmenee, kyseessä olevat keskustelut koskivat kuitenkin myös tulevaisuudessa toteutettavia hinnankorotuksia.

79 Aluksi 21.10.1994 pidetystä kokouksesta on riittävää todeta, ettei kantaja kiistä, että – kuten komissio totesi riidanalaisen päätöksen 416 perustelukappaleessa ja kuten kantajan itse laatimasta tämän kokouksen pöytäkirjasta ilmenee – RAF Rubinetteria SpA ilmoitti sen aikana aikomuksestaan korottaa hintojaan 7 prosentilla 1.1. alkaen.

80 Tämän jälkeen 16.10.1995 pidetyn kokouksen osalta, kuten komissio toteaa riidanalaisen päätöksen 418 perustelukappaleessa, edeltävässä kohdassa mainitun kokouksen pöytäkirjasta ilmenee, että Rubinetteria Cisal SpA totesi sen aikana haluavansa korottaa hintojaan 5–6 prosentilla.

81 Lopuksi 14.5.1996 pidetystä kokouksesta on yhtäältä todettava, että vaikka osapuolet eivät toimittaneet tämän kokouksen pöytäkirjaa, kantaja ei kuitenkaan kiistä, että kuten komissio totesi riidanalaisen päätöksen 420 perustelukappaleessa, Hansa totesi sen aikana korottavansa hintojaan syyskuussa. Toisaalta ja joka tapauksessa kaksi kuukautta aiemmin eli 12.3.1996 pidetystä kokouksesta, joka mainitaan riidanalaisen päätöksen 419 perustelukappaleessa, ilmenee, että American Standard Inc. oli lisäksi aikonut korottaa hintojaan 5 prosentilla 1.5.1996 lukien. Tämä vahvistaa siis sen, että Euroitalian jäsenten väliset keskustelut vuoden 1996 alkupuoliskolla koskivat myös tulevia hinnankorotuksia.

82 Näin ollen on todettava, ettei komissio ole tehnyt mitään arviointivirhettä, kun se totesi, että lainvastaisia keskusteluja tulevista hinnankorotuksista käytiin 21.10.1994, 16.10.1995 ja 14.5.1996 pidetyissä Euroitalian kokouksissa.

83 Neljänneksi 31.1. ja 22.9.1997, 26.1. ja 16.10.1998, 7.5.1999 sekä 31.1. ja 28.10.2002 pidetyistä Euroitalian kokouksista kantaja huomauttaa, että näiden kokousten aikana se ja eräät muut osallistujat ”ilmoittivat aikomuksensa olla korottamatta hinnastojaan, vaikka kokousten muut osallistujat olivat ilmoittaneet toteuttaneensa – – jo hintojensa huomattaviakin korotuksia”.

84 Tästä on todettava aluksi, että kuten komissio huomauttaa perustellusti kirjelmissään, yhtäältä se, että kantaja ilmoitti edeltävässä kohdassa tarjoitettujen kokousten muille osallistujille, ettei se toteuta tulevia hinnankorotuksia, ei vaikuta siihen toteamukseen, että näissä kokouksissa, joihin se osallistui, käytiin lainvastaisia keskusteluja tulevista hinnankorotuksista (ks. riidanalaisen päätöksen 412, 422, 425, 427, 431, 434, 448 ja 451 perustelukappale). Toisaalta missään tapauksessa sitä, että kantaja päätti olla korottamatta hintojaan, ei voida samastaa siihen, että se ottaisi vapaaehtoisesti etäisyyttä kyseessä olevan kartellin lainvastaiseen toimintaan, koska osallistumalla kyseisiin kokouksiin se saattoi hyötyä kilpailijoidensa vaihtamista tiedoista.

85 Erityisesti 31.1.1997 pidetystä kokouksesta, jonka osalta kantaja väittää, että aiotut hinnankorotukset olivat erittäin erilaisia, ja jonka komissio mainitsee riidanalaisen päätöksen 422 perustelukappaleessa, on todettava, että kyseisten korotusten erilaisuudella ei ole vaikutusta siihen toteamukseen, että kyseiset keskustelut olivat omiaan vaikuttamaan kyseisiin kokouksiin osallistuvien yritysten markkinakäyttäytymiseen.

86 Kantajan 26.1.1998 pidettyä kokousta koskevasta väitteestä, jonka mukaan komissio ei riidanalaisen päätöksen 427 perustelukappaleessa osoittanut, että osallistujat valvoivat aiemmin päätettyjen hinnankorotusten täytäntöönpanoa, on todettava ensinnäkin, että vaikka tämä väite olisi perusteltu, se ei muuttaisi toteamusta siitä, että tässä kokouksessa käydyt keskustelut olivat lainvastaisia, koska ne koskivat vuonna 1998 toteutettavia hinnankorotuksia, mitä kantaja ei kiistä. Toisaalta ja joka tapauksessa on todettava, että kuten Euroitalian kokousten ja erityisesti 20.4.1993 (ks. riidanalaisen päätöksen 413 perustelukappale), 22.3.1994 (ks. riidanalaisen päätöksen 415 perustelukappale) ja 14.5.1996 (ks. riidanalaisen päätöksen 420 perustelukappale) pidettyjen kokousten sisällöstä, jota kantaja ei ole kiistänyt, ilmenee, näiden kokousten osanottajat antoivat toisilleen tietoja aiemmista hinnankorotuksistaan, joten kukin kilpailija saattoi välittömästi valvoa aiemmin ilmoitettujen hinnankorotusten täytäntöönpanoa.

87 Edellä 71–86 kohdassa esitettyjen toteamusten valossa on hylättävä perusteettomana kantajan toinen väite, jonka mukaan Euroitalian ja Michelangelon puitteissa käydyt keskustelut, joihin se osallistui, eivät olleet luonteeltaan kilpailunvastaisia.

88 Kolmanneksi kantaja katsoo, ettei komissio arvioinut oikeuskäytännössä edellytetyllä tavalla, missä määrin kilpailijoiden välinen tietojenvaihto nyt käsiteltävässä asiassa oli vähentänyt tai poistanut epävarmuutta kyseessä olevien markkinoiden toiminnasta. Nyt käsiteltävässä asiassa merkityksellisten markkinoiden ominaispiirteet osoittavat kantajan mukaan, etteivät kyseessä olevat käytännöt olleet omiaan vääristämään kilpailua kyseisillä markkinoilla. Kantajan mukaan tietojenvaihto voi olennaisesti vääristää kilpailua ainoastaan markkinoilla, joilla toimii rajallinen määrä toimijoita. Michelangelon ja Euroitalian kokouksiin osallistuneiden yritysten yhteenlasketut markkinaosuudet ovat alle 40 prosenttia. Näillä markkinoilla ei ollut myöskään alalle tulon esteitä. Lisäksi kysyntäpuolen kilpailullisuus ja neuvotteluvoima olivat suuria. Tarjonta erityisesti hanasektorilla oli kantajan mukaan erityisen pirstaloitunutta.

89 On muistutettava, että edellä 57 kohdassa esitetyn oikeuskäytännön mukaisesti tietojenvaihto on kilpailusääntöjen vastaista, jos se alentaa kyseessä olevien markkinoiden toimintaan liittyvän epävarmuuden astetta tai poistaa tämän epävarmuuden kokonaan ja tämän vuoksi rajoittaa yritysten välistä kilpailua.

90 Tältä osin unionin tuomioistuin on myös todennut, että tietojenvaihtojärjestelmän yhteensoveltuvuutta unionin kilpailusääntöjen kanssa ei voida arvioida abstraktisti. Yhteensoveltuvuus riippuu kyseessä olevilla markkinoilla vallitsevista taloudellisista olosuhteista ja kyseessä olevan järjestelmän ominaispiirteistä, joita ovat erityisesti järjestelmän tarkoitus, tietojenvaihtoon pääsyn ja osallistumisen edellytykset, vaihdettujen tietojen luonne – koska nämä tiedot voivat esimerkiksi olla julkisia tai luottamuksellisia, yhteen koottuja tai yksityiskohtaisesti esitettyjä, historiallisia tai nykyisiä – ja tietojenvaihdon säännöllisyys sekä sen merkitys suorituksen hintojen, määrien tai edellytysten vahvistamiselle (edellä 58 kohdassa mainittu asia Asnef-Equifax ja Administración del Estado, tuomion 54 kohta).

91 Nyt käsiteltävässä asiassa on todettava, että kyseessä olevien keskustelujen kilpailusääntöjen vastaisuus ilmenee yksiselitteisesti riidanalaisesta päätöksestä. Sen, että Euroitalian ja Michelangelon jäseninä olevat yritykset, joiden kantaja täsmensi istunnossa edustavat 38 prosenttia Italian hanamarkkinoista, ilmoittivat toisilleen tulevat yksittäiset hinnankorotukset, tarkoituksena ja seurauksena saattoi olla ainoastaan vähentää kilpailijoiden epävarmuutta markkinoiden tulevasta toiminnasta. Kantaja ei myöskään esitä mitään selitystä tämän luottamuksellisten tietojen vaihdon mahdollisesta vaihtoehtoisesta tavoitteesta.

92 Koska lainvastaisiin keskusteluihin osallistuneilla kilpailijoilla oli merkittävä markkinaosuus Italian hanamarkkinoilla, sillä niillä oli yhteensä 38–40 prosentin osuus kyseisistä markkinoista, tulevien hinnankorotusten toteuttamista koskeva tietojenvaihto vähensi väistämättä epävarmuutta, jota niiden välillä olisi pitänyt olla, ja kannusti niitä korottamaan hintojaan minimoiden samalla niiden riskiä menettää markkinaosuuttaan.

93 Näissä olosuhteissa hinnankorotusten koordinoinnilla rajoitettiin kilpailua nyt käsiteltävässä asiassa, kun otetaan huomioon Italian hanamarkkinoiden rakenne.

94 Kantajan muilla väitteillä ei voida mitätöidä edeltävässä kohdassa esitettyä toteamusta.

95 Aluksi kantajan väite, jonka mukaan oikeuskäytännöstä ilmenee, että jos tarjonta on hajautunutta, kilpailijoiden välinen tietojen levitys ja vaihto eivät välttämättä vaikuta mitenkään markkinoiden kilpailutilanteeseen tai ne voivat vaikuttaa siihen jopa myönteisesti (ks. erityisesti edellä 58 kohdassa mainittu asia Asnef-Equifax ja Administración del Estado, tuomion 58 kohta), ei vaikuta edellä 90 ja 91 kohdassa esitettyihin toteamuksiin, joiden mukaan kilpailijoiden, joilla on yhteensä 38–40 prosentin osuus hanamarkkinoilla, välisen tulevia hinnankorotuksia koskevien tietojen vaihdon tarkoituksena ja väistämättömänä seurauksena oli vaikuttaa kilpailuun kielteisesti. Tämä väite on näin ollen hylättävä tehottomana.

96 Tämän jälkeen kantaja väittää, että Italian hana-alalle tulon esteiden puuttuminen sekä tukkuliikkeiden kysyntäpuolen kilpailullisuus ja neuvotteluvoima ovat rajoittaneet kilpailijoiden näillä markkinoilla suunnittelemia hinnankorotuksia koskevien tietojen vaihdon vaikutuksia. Tältä osin on todettava, että vaikka nämä Italian hanamarkkinoiden ominaispiirteet olisi näytetty toteen, on kuitenkin myös totta, ettei kantaja esitä yhtään todistetta, joka osoittaisi, että nyt käsiteltävässä asiassa kyseiset ominaispiirteet olisivat poistaneet kyseessä olevien kilpailua rajoittavien käytäntöjen vaikutukset. Tämä väite on näin ollen hylättävä perusteettomana.

97 Näissä olosuhteissa on hylättävä kantajan kolmas väite ja näin ollen kaikki kolme väitettä, jotka se esittää toisen kanneperusteen yhteydessä.

98 Kaiken edellä esitetyn valossa ja kun otetaan kantajan mainitsemat ja edellä 48 kohdassa luetellut eri rikkomiset, on todettava, ettei ole osoitettu, että ensinnäkin komissio olisi arvioinut tosiseikkoja virheellisesti, kun se katsoi yhtäältä, että sen mainitsemissa kokouksissa käydyt keskustelut rajoittivat kilpailua (ks. edellä 67–87 kohta), ja toisaalta ne saattoivat vääristää kilpailua (ks. edellä 88–97 kohta), ja että toiseksi se olisi rikkonut SEUT 101 artiklaa, kun se luonnehti tosiseikkoja kilpailunvastaisiksi (ks. edellä 50–66 kohta). Lisäksi näistä toteamuksista ilmenee yhtäältä, ettei kantaja ole osoittanut komission käyttäneen väärin toimivaltaansa, kun se totesi kantajan osallistuneen SEUT 101 artiklan rikkomiseen. Toisaalta komissio ei laiminlyönyt perusteluvelvollisuuttaan, kun – kuten erityisesti edellä 61, 69, 71, 76, 79, 84–86 kohdassa mainituista riidanalaisen päätöksen perustelukappaleista ilmenee – se ilmoitti oikeudellisesti riittävällä tavalla perustelut, joiden perusteella se katsoi kantajan osallistuneen SEUT 101 artiklan 1 kohdan vastaisiin kilpailua rajoittaviin keskusteluihin.

99 Näin ollen toinen kanneperuste on hylättävä kokonaisuudessaan.

Kolmas kanneperuste, jonka mukaan komissio on tehnyt virheitä ja syyllistynyt laiminlyönteihin sakon määrää laskiessaan

100 Kantaja väittää komissio tehneen eri virheitä ja syyllistyneen laiminlyönteihin laskiessaan sille määrätyn sakon määrää. Tältä osin se esittää kaksi pääasiallista väitettä.

101 Ensimmäisellä väitteellään kantaja väittää komission syyllistyneen eri laiminlyönteihin soveltaessaan 15 prosentin kertoimia riidanalaisen päätöksen 1220 ja 1225 perustelukappaleessa. Kantajan mukaan komissio laiminlöi perusteluvelvollisuuttaan kyseisten kertoimien määrittämisen osalta. Komissio teki myös arviointivirheen määrittäessään kyseisiä kertoimia ja loukkasi periaatetta, jonka mukaan rangaistukset on määrättävä yksilökohtaisesti ja vastuu on henkilökohtaista, sekä suhteellisuusperiaatetta, kun se sovelsi siihen näitä kertoimia, vaikka sen rooli rikkomisessa oli pienempi kuin muilla yrityksillä. Tässä yhteydessä kantaja huomauttaa myös, että riidanalainen päätös on ristiriitainen, sillä komissio totesi yrityksiä erottelematta, että rikkominen koski kuutta jäsenvaltiota. Rikkominen, josta kantajaa moitittiin, koski kuitenkin ainoastaan Italiaa. Kantajan mukaan komissio loukkasi myös yhdenvertaisen kohtelun periaatetta, koska sen olisi pitänyt erottaa toisistaan yritykset, jotka osallistuivat yhtenä kokonaisuutena pidettävään kilpailusääntöjen rikkomiseen, ja yritykset, jotka osallistuivat pelkästään yhteen tämän rikkomisen osaan, kuten kantaja. Komission ei olisi siis pitänyt käyttää samoja kertoimia määrätäkseen seuraamuksia kaikille yrityksille, joille määrätään seuraamuksia riidanalaisessa päätöksessä.

102 On todettava, että kaikkien kantajan mainitsemien edellä 100 kohdassa esitettyjen laiminlyöntien tarkoituksena on eri näkökulmista riitauttaa kertoimet, jotka ovat 15 prosenttia kantajan hanamyyntiin Italiassa liittyvästä liikevaihdosta ja joita komissio käytti laskeakseen sakon perusmäärän yhtäältä vuoden 2006 suuntaviivojen 21–23 kohdan ja toisaalta kyseisten suuntaviivojen 25 kohdan mukaisesti. Näissä olosuhteissa on ensimmäiseksi palautettava mieleen vuoden 2006 suuntaviivojen säännöt, joita sovelletaan sakon perusmäärän laskentaan, toiseksi esitettävä komission perustelut 15 prosentin kertoimen valitsemiselle ja kolmanneksi tutkittava, syyllistyikö komissio tällöin kantajan mainitsemiin virheisiin ja laiminlyönteihin.

103 Ensimmäiseksi sakon määrän laskentaan sovellettavista säännöistä on huomautettava, että vuoden 2006 suuntaviivojen 9–11 kohdan nojalla komissio vahvistaa sakon kaksivaiheisessa menettelyssä. Ensiksi komissio määrittää perusmäärän kullekin yritykselle tai yrityksen yhteenliittymälle. Toisessa vaiheessa komissio voi mukauttaa perusmäärää korottamalla tai alentamalla sitä ottaen huomioon kunkin yrityksen osallistumiselle ominaiset raskauttavat tai lieventävät seikat (ks. esimerkiksi asia T-348/08, Aragonesas Industrias y Energía v. komissio, tuomio 25.10.2011, tuomion 260 kohta, jäljempänä asia Aragonesas)

104 Kun kyse on tarkemmin sakkojen vahvistamismenetelmän ensimmäisestä vaiheesta, vuoden 2006 suuntaviivojen 21–23 kohdan mukaan huomioon otettavan myynnin arvon suhdeluku (jäljempänä ”rikkomisen vakavuuskerroin”) vahvistetaan tasolle 0–30 prosenttia, jossa otetaan huomioon tiettyjä seikkoja, kuten rikkomisen luonne, kaikkien osapuolten yhteenlaskettu markkinaosuus, rikkomisen maantieteellinen ulottuvuus ja se, onko rikkominen toteutunut käytännössä, kun muistetaan, että hinnoista sopimisesta, markkinoiden jakamisesta ja tuotantorajoituksista tehdyt sopimukset kuuluvat luonteeltaan vakavimpiin kilpailunrajoituksiin. Vuoden 2006 suuntaviivojen 25 kohdan mukaan komissio sisällyttää varoittavan vaikutuksen takaamiseksi perusmäärään suhdeluvun, jonka perusteella voidaan laskea lisäsumma (jäljempänä ”lisäsummakerroin”) ja joka on 15–25 prosenttia myynnin arvosta edellä mainitut tekijät huomioon ottaen.

105 Toiseksi komission riidanalaisessa päätöksessä käyttämän, kunkin kyseessä olevan yrityksen myynnin arvoon liittyvän kertoimen määrittämisestä on todettava, että kyseisen päätöksen 1211–1214 perustelukappaleen sanamuoto on seuraava:

> ”1211 Hinnoista sopimisesta tehdyt horisontaaliset sopimukset kuuluvat luonteeltaan vakavimpiin kilpailunrajoituksiin. [Riidanalaisen päätöksen] adressaatit ovat osallistuneet yhtenä kokonaisuutena pidettävään, monitahoiseen ja jatkettuun SEUT 101 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan rikkomiseen yhteisenä päämääränään vääristää kilpailua kylpyhuonekalusteiden markkinoilla (ks. 5 kohta). Yhteistoimintajärjestelyt kattoivat ainakin kuusi jäsenvaltiota ja vaikuttivat kaikkiin tutkinnan kohteina oleviin tuotteiden alaryhmiin, ja niitä sovellettiin yksinomaan kartellin jäseninä olevien valmistajien eduksi ja niiden asiakkaiden ja lopulta kuluttajien vahingoksi.
>
> 1212 Yritysten, joiden on todettu osallistuneen kilpailusääntöjen rikkomiseen, yhteenlaskettu markkinaosuus vaihtelee jäsenvaltiosta toiseen, mutta sen arvioidaan olevan noin 54,3 prosenttia kaikkien tuoteryhmien osalta kaikissa komission tutkinnan kattamissa jäsenvaltioissa. Tässä luvussa ei oteta huomioon muiden pienten osallistujien, jotka eivät ole [riidanalaisen päätöksen] adressaatteja, markkinaosuuksia.
>
> 1213 Kartelli ulottui ainakin kuuteen jäsenvaltioon eli Saksaan, Itävaltaan, Belgiaan, Ranskaan, Italiaan ja Alankomaihin.
>
> 1214 On näytetty toteen, että rikkominen on yleensä pantu täytäntöön – – vaikkei aina ole riittävästi todisteita, jotta voitaisiin katsoa, että se on aina pantu tarkasti täytäntöön.”

106 ”Rikkomisen vakavuuskertoimesta” komissio totesi riidanalaisen päätöksen 1220 perustelukappaleessa edeltävässä kohdassa mainittujen toteamusten perusteella seuraavaa:

> ”1220 Kun otetaan huomioon tässä kohdassa mainitut tekijät ja erityisesti rikkomisen luonne, on todettava johtopäätöksenä, että kunkin kyseessä olevan yrityksen myynnin arvon suhdeluvun, jota käytetään sakkojen perusmäärän määrittämiseen, on oltava 15 prosenttia.”

107 ”Lisäsummakertoimesta” komissio totesi riidanalaisen päätöksen 1225 perustelukappaleessa seuraavaa:

> ”1225 Kun otetaan huomioon tämän asian olosuhteet ja [riidanalaisen päätöksen 1210–1220 perustelukappaleessa] mainitut arviointiperusteet, [lisäsummakertoimen] prosenttiluku on 15 prosenttia”.

108 Näin ollen riidanalaisen päätöksen 1211–1214, 1220 ja 1225 perustelukappaleessa esitetyistä perusteluista ilmenee, että komissio perusteli 15 prosentin ”rikkomisen vakavuuskertoimen” ja ”lisäsummakertoimen” käyttöä tukeutuen arvioon, jonka mukaan yritykset, joille määrättiin sakkoa riidanalaisessa päätöksessä, olivat osallistuneet yhtenä kokonaisuutena pidettävään kilpailusääntöjen

rikkomiseen kolme tuotteiden alaryhmää kattavalla kylpyhuonekalusteiden alalla kuudessa jäsenvaltiossa, ja että nyt käsiteltävässä asiassa toimeenpantu ”hinnoista sopimisesta tehty horisontaalinen sopimus” on luonteeltaan yksi vakavimmista kilpailunrajoituksista.

109 Kuten kantaja väittää perustellusti, komissio yhtäältä arvioi riidanalaisen päätöksen 879 perustelukappaleessa ja toisaalta vahvisti kirjelmissään kuitenkin, että oli katsottava, että kantaja oli muiden riidanalaisessa päätöksessä sanktioitujen italialaisten itsenäisten valmistajien tapaan osallistunut ainoastaan hanoja ja keraamisia tuotteita, muttei suihkuseiniä, koskevan yhtenä kokonaisuutena pidettävän kilpailusääntöjen rikkomisen Italiaa koskevaan osaan, ”koska ei ole todisteita, jotka osoittaisivat niiden olleen tietoisia kartellin yleisestä merkityksestä”. Tämän vuoksi komissio totesi riidanalaisen päätöksen 1 artiklan 5 kohdan 18 alakohdassa nimenomaisesti, että kantaja oli syyllistynyt kylpyhuonekalusteita koskevaan kilpailusääntöjen rikkomiseen Italiassa.

110 Edellä 105–109 kohdassa esitettyjen seikkojen valossa on kolmanneksi tutkittava ne viisi virhettä ja laiminlyöntiä, joihin kantaja vetoaa ja jotka esitettiin edellä 101 kohdassa.

111 Ensinnäkin kantajan väitteestä, jonka mukaan komissio laiminlöi perusteluvelvollisuuttaan, on palautettava mieleen oikeuskäytäntö, jonka mukaan sakon perusmäärää vahvistettaessa komissio täyttää perusteluvelvollisuutensa silloin, kun se ilmoittaa päätöksessään ne arviointikriteerit, joiden nojalla se on saattanut arvioida kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuutta, eikä sillä ole velvollisuutta sisällyttää kyseiseen päätökseen yksityiskohtaisempaa esitystä tai sakkojen laskentatapaan liittyviä numerotietoja (ks. yhdistetyt asiat T-236/01, T-239/01, T-244/01-T-246/01, T-251/01 ja T-252/01, Tokai Carbon ym. v. komissio, tuomio 29.4.2004, Kok., s. II-1181, 252 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

112 Nyt käsiteltävässä asiassa on todettava, että toisin kuin kantaja väittää, komissio esitti riidanalaisen päätöksen 1211–1214, 1220 ja 1225 perustelukappaleessa, jotka esitetään edellä 105–107 kohdassa, perustelut, joiden perusteella se käytti riidanalaisen päätöksen 1220 ja 1225 perustelukappaleessa 15 prosentin ”rikkomisen vakavuuskerrointa” ja ”lisäsummakerrointa”.

113 Näissä olosuhteissa kantajan väite, jonka mukaan komissio laiminlöi perusteluvelvolisuuttaan, on hylättävä perusteettomana.

114 Toiseksi tosiseikkojen arviointivirheestä, johon kantaja vetoaa, on todettava, että komissio katsoi virheellisesti, että 15 prosentin ”rikkomisen vakavuuskerroin” ja ”lisäsummakerroin” olivat perusteltuja sen vuoksi, että riidanalaisessa päätöksessä tarkoitetut yritykset olivat osallistuneet yhtenä kokonaisuutena pidettävään kilpailusääntöjen rikkomiseen, joka koskee kolmea tuotteiden alaryhmää ja kattaa kuusi jäsenvaltiota. Kuten komissio itse katsoi riidanalaisen päätöksen 879 perustelukappaleessa, kantaja on osallistunut rikkomiseen, joka liittyy ”hintojen koordinoimiseen”, eikä ”hinnoista sopimisesta tehtyyn horisontaaliseen sopimukseen” ja tämä ainoastaan Italiassa eikä viidessä muussa edellä 1 kohdassa mainitussa jäsenvaltiossa sen vuoksi, että lainvastaiset keskustelut koskivat hanoja ja keraamisia tuotteita mutteivät suihkuseiniä. Tältä osin on korostettava, ettei kantaja kiistä tässä yhteydessä komission arviointia, jonka mukaan se osallistui kilpailusääntöjen rikkomiseen, joka koski paitsi hanoja myös keraamisia tuotteita.

115 Riidanalaisen päätöksen 879 perustelukappaleessa esitetystä komission toteamuksesta seuraa siis, ettei se voinut pätevästi perustella sitä, että kantajaan sovelletaan 15 prosentin ”rikkomisen vakavuuskerrointa” ja ”lisäsummakerrointa”, sillä, että se oli osallistunut yhtenä kokonaisuutena pidettävään kilpailusääntöjen rikkomiseen, joka kattaa kolme tuotteiden alaryhmää ja kuusi aluetta. Näin ollen on todettava, että komissio arvioi tosiseikkoja väärin tältä osin.

116 Aluksi on todettava, että komission väitteet, joiden mukaan kantajalle määrätyn sakon määrä heijastelee sen osallistumista ainoastaan rikkomisen Italiaa koskevaan osaan, kunkin yrityksen osalta huomioon otetun myynnin määrä heijastelee sen yksilöllistä, tosiasiallista ja konkrettista osallistumista

rikkomiseen ja 15 prosentin ”rikkomisen vakavuuskerroin” ja ”lisäsummakerroin” ovat vaatimattomia, kun otetaan huomioon sen rikkomisen vakavuus, johon se on syyllistynyt, ovat tehottomia. Yksikään näistä väitteistä ei nimittäin mitätöi sitä toteamusta, ettei komissio voinut pätevästi tukeutua edellä 115 kohdassa esitettyyn perusteluun käyttääkseen 15 prosentin ”rikkomisen vakavuuskerrointa” ja ”lisäsummakerrointa”.

117 Tämän jälkeen on todettava, että komission väitteet, joiden mukaan se noudatti vuoden 2006 suuntaviivoissa mainittuja sakon laskennan eri vaiheita, se käytti riidanalaisessa päätöksessä tarkoitettujen yritysten toimittamia liikevaihtoja, sillä on harkintavaltaa sakkojen määrän määrittämisessä ja sen rikkomisen, johon kantaja osallistui, vakavuus heijastuu huomioon otettavassa myynnin arvossa, ovat myös tehottomia. Nämä väitteet eivät nimittäin vaikuta siihen toteamukseen, ettei komissio voinut tukeutua edellä 115 kohdassa esitettyyn perusteluun.

118 Lopuksi on hylättävä komission vastauksena unionin yleisen tuomioistuimen istunnossa esittämiin kysymyksiin esittämä väite, jonka mukaan maantieteellisen laajuuden erolla, joka johtuu yritysten osallistumisesta yhtäältä yhtenä kokonaisuutena pidettävään kilpailusääntöjen rikkomiseen kokonaisuudessaan ja toisaalta pelkästään Italian alueella, ei voida perustella erillisten ”rikkomisen vakavuuskertoimen” ja ”lisäsummakertoimen” soveltamista. Kuusi unionin aluetta kattavan ja kolmea tuotteiden alaryhmää koskevan kilpailusääntöjen rikkomisen ei nimittäin voida pätevästi katsoa olevan yhtä vakava kuin ainoastaan yhden jäsenvaltion alueella toteutettu ja kahta tuotteiden alaryhmää koskeva rikkominen. Kun otetaan huomioon niiden vaikutukset unionin kilpailuun, ensin mainittua rikkomista on pidettävä vakavampana kuin toiseksi mainittua rikkomista.

119 Edellä 114–118 kohdassa esitettyjen toteamusten valossa on todettava, että komissio teki kaksi arviointivirhettä, kun se perusteli 15 prosentin ”rikkomisen vakavuuskertoimen” ja ”lisäsummakertoimen” soveltamista sillä, että kantaja oli osallistunut yhtenä kokonaisuutena pidettävään kilpailusääntöjen rikkomiseen, joka kattaa kuusi unionin aluetta ja kolme tuotteiden alaryhmää. Kantajan tätä koskeva väite on siis hyväksyttävä.

120 Kolmanneksi väitetystä suhteellisuusperiaatteen loukkaamisesta on muistutettava, että menettelyissä, jotka komissio on pannut vireille määrätäkseen seuraamuksen kilpailusääntöjen rikkomisista, kyseisen periaatteen soveltaminen merkitsee sitä, että sakot eivät saa olla suhteettomia tavoiteltuihin päämääriin nähden eli kyseisten sääntöjen noudattamiseen nähden ja että yritykselle kilpailua koskevan rikkomisen perusteella määrätyn sakon määrän on oltava oikeassa suhteessa rikkomiseen nähden, kun tätä arvioidaan kokonaisuutena ottamalla huomioon muun muassa rikkomisen vakavuus (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat T-67/00, T-68/00, T-71/00 ja T-78/00, JFE Engineering ym. v. komissio, tuomio 8.7.2004, Kok., s. II-2501, 532 kohta). Erityisesti suhteellisuusperiaate edellyttää, että komission on vahvistettava sakko suhteessa rikkomisen vakavuuden arvioimiseksi huomioon otettuihin seikkoihin ja että sen on tältä osin sovellettava näitä seikkoja johdonmukaisesti ja objektiivisesti perustellulla tavalla (asia T-43/02, Jungbunzlauer v. komissio, tuomio 27.9.2006, Kok., s. II-3435, 226–228 kohta ja asia T-446/05, Amann & Söhne ja Cousin Filterie v. komissio, tuomio 28.4.2010, Kok., s. II-1255, 171 kohta).

121 Nyt käsiteltävässä asiassa on todettava, että kantaja osallistui kilpailusääntöjen rikkomiseen, joka muodostui tulevien hinnankorotusten koordinoinnin toteuttamisesta, että tämä koordinointi koski paitsi hanoja, kuten toisen kanneperusteen yhteydessä todettiin, myös keraamisia tuotteita, mitä kantaja ei ole kiistänyt kanteessaan, ja että tämä rikkominen koski Italian koko aluetta. Näissä olosuhteissa komissio saattoi vuoden 2006 suuntaviivojen 21–23 ja 25 kohdan perusteella katsoa perustellusti, että 15 prosentin ”rikkomisen vakavuuskerroin” ja ”lisäsummakerroin” olivat suhteellisuusperiaatteen mukaisia.

122 Tämän vuoksi kantajan väite, jonka mukaan komissio loukkasi suhteellisuusperiaatetta, on hylättävä perusteettomana.

123 Neljänneksi siltä osin kuin kantaja väittää, että komissio loukkasi periaatetta, jonka mukaan rangaistukset on määrättävä yksilökohtaisesti ja vastuu on henkilökohtaista, on huomautettava, että oikeuskäytännön mukaan tämän periaatteen mukaan komission on arvioidessaan kunkin kilpailusääntöjen rikkojan yhteistoimintajärjestelyyn osallistumisen suhteellista vakavuutta otettava huomioon se, että tiettyjen kilpailusääntöjen rikkojien ei mahdollisesti katsota olevan vastuussa tämän yhteistoimintajärjestelyn kaikista osista (ks. asia T-21/05, Chalkor v. komissio, tuomio 19.5.2010, Kok., s. II-1895, 100 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

124 Kuten edellä 115 kohdassa todetaan, nyt käsiteltävässä asiassa on totta, että komissio perusteli virheellisesti sitä, että kantajaan sovellettiin 15 prosentin ”rikkomisen vakavuuskerrointa” ja ”lisäsummakerrointa”, toteamalla kantajan osallistuneen kuusi unionin aluetta kattavaan ja kolmea tuotteiden alaryhmää koskevaan yhtenä kokonaisuutena pidettävään kilpailusääntöjen rikkomiseen huolimatta siitä, että se oli nimenomaisesti myöntänyt riidanalaisen päätöksen 879 perustelukappaleessa, että kantajan voitiin katsoa olevan vastuussa ainoastaan osallistumisestaan kahta tuotteiden alaryhmää koskevaan kartelliin Italian markkinoilla. On kuitenkin todettava myös, että kuten edellä 121 kohdassa todetaan, se, että kantajaan sovellettiin 15 prosentin ”rikkomisen vakavuuskerrointa” ja ”lisäsummakerrointa” oli täysin perusteltua sen rikkomisen vakavuuteen nähden, johon se oli itse syyllistynyt.

125 Näissä olosuhteissa komissio ei loukannut periaatetta, jonka mukaan rangaistukset on määrättävä yksilökohtaisesti ja vastuu on henkilökohtaista, kun se sovelsi kantajaan 15 prosentin ”rikkomisen vakavuuskerrointa” ja ”lisäsummakerrointa”.

126 Kantajan tämä väite on näin ollen hylättävä perusteettomana.

127 Viidenneksi kantajan mainitsemasta yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamisesta on huomautettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yhdenvertaisen kohtelun periaatetta loukataan ainoastaan, jos toisiinsa rinnastettavia tilanteita kohdellaan eri tavalla tai jos erilaisia tilanteita kohdellaan samalla tavalla, ellei tällainen kohtelu ole objektiivisesti perusteltua (asia 106/83, Sermide, tuomio 13.12.1984, Kok., s. 4209, 28 kohta ja asia T-161/05, Hoechst v. komissio, tuomio 30.9.2009, Kok., s. II-3555, 79 kohta).

128 Nyt käsiteltävässä asiassa on todettava, että kaikkiin riidanalaisen päätöksen adressaatteihin sovellettiin 15 prosentin ”rikkomisen vakavuuskerrointa” ja ”lisäsummakerrointa”, vaikka, toisin kuin kolme tuotteiden alaryhmää kuudessa jäsenvaltiossa kattavaan yhtenä kokonaisuutena pidettävään kilpailusääntöjen rikkomiseen osallistuneet yritykset, kantajan samoin kuin neljän muun italialaisen yrityksen, joiden todettiin osallistuneen rikkomiseen riidanalaisen päätöksen 1 artiklan 15–18 kohdassa, voitiin katsoa olevan vastuussa ainoastaan rikkomisen Italiaa koskevasta osasta. Näin ollen rikkominen, johon kantaja osallistui, oli sekä maantieteellisesti että kyseessä olevien tuotteiden osalta vähemmän vakava kuin rikkominen, johon syyllistyivät riidanalaisen päätöksen muut adressaatit, jotka osallistuivat kolme tuotteiden alaryhmää kuudessa jäsenvaltiossa kattavaan yhtenä kokonaisuutena pidettävään kilpailusääntöjen rikkomiseen. Vaikka oletettaisiin, että komission olisi pitänyt näitä kertoimia määrittäessään kohdella yrityksiä, jotka osallistuivat kuusi unionin aluetta ja kolme tuotteiden alaryhmää kattavaan yhtenä kokonaisuutena pidettävään kilpailusääntöjen rikkomiseen, eri tavalla kuin yrityksiä, jotka osallistuivat yhtenä kokonaisuutena pidettävään kilpailusääntöjen rikkomiseen ainoastaan yhdellä alueella ja kahden tuotteiden alaryhmän osalta, on kuitenkin niin, ettei tällainen erilainen kohtelu olisi voinut hyödyttää kantajaa. Kuten edellä 121 kohdassa todetaan, kantajaan sovelletut 15 prosentin ”rikkomisen vakavuuskerroin” ja ”lisäsummakerroin” ovat oikeassa suhteessa sen rikkomisen, johon ne olivat syyllistyneet, vakavuuteen nähden. Näin ollen se, ettei kaikkia riidanalaisen päätöksen adressaatteja kohdeltu eri tavalla, ei ole tapahtunut kantajan vahingoksi.

129 Näissä olosuhteissa on hylättävä perusteettomana kantajan väite, jonka mukaan komissio loukkasi yhdenvertaisen kohtelun periaatetta sen vahingoksi.

130 Kaiken edellä esitetyn perusteella on hyväksyttävä kantajan väite, jonka mukaan komissio teki kaksi arviointivirhettä (ks. edellä 119 kohta), ja hylättävä ensimmäinen väite muilta osin.

131 Toisella väitteellään kantaja riitauttaa sen, että komissio kieltäytyi myöntämästä sille vuoden 2006 suuntaviivojen 29 kohdan mukaisesti sakkojen alennusta sen vuoksi, että se oli osallistunut rikkomiseen rajoitetusti. Kantaja esittää kaksi pääasiallista väitettä tämän pyynnön tueksi. Ensinnäkin se noudatti aina itsenäistä liiketoimintastrategiaa, kuten ilmenee useista 15.3.1993 ja 28.10.2002 välisenä aikana pidetyistä lukuisista kokouksista, joiden aikana se omien sanojensa mukaan ilmoitti aikomuksestaan olla korottamatta hintojaan. Se otti siis selvästi ja tuntuvasti etäisyyttä sopimuksiin, jotka muut kartellin jäsenet olivat hyväksyneet. Toiseksi se katsoo komission hylänneen riidanalaisessa päätöksessä virheellisesti väitteen, jonka mukaan sen olisi pitänyt saada sakon alennus, koska sen rooli rikkomisessa oli pienempi kuin kartellin muiden jäsenten rooli. Tuotteiden myyntiarvo, joka on kylläkin seikka, jonka perusteella voidaan arvioida yrityksen taloudelliseen merkitykseen perustuvaa vaikutusvaltaa, ei kuitenkaan kantajan mukaan heijasta sen rikkomiseen osallistumisen vakavuutta. Lisäksi kantaja toteaa, että kyseessä olevien Euroitalian ja Michelangelon puitteissa toteutettujen kilpailua rajoittavien käytäntöjen taustalla ovat monikansalliset yritykset, jotka osallistuivat lainvastaisiin käytäntöihin useissa jäsenvaltioissa.

132 Vuoden 2006 suuntaviivojen 29 kohdan sanamuoto on seuraava:

”Sakon perusmäärää voidaan korottaa, kun komissio havaitsee esimerkiksi seuraavia raskauttavia seikkoja:

— Kyseinen yritys esittää todisteet siitä, että se on lopettanut rikkomisen välittömästi sen jälkeen, kun komissio puuttui rikkomiseen. Tätä lieventävää seikkaa ei sovelleta salaisten sopimusten tai menettelytapojen (varsinkaan kartellien) tapauksessa

— Kyseinen yritys esittää todisteet siitä, että rikkominen on ollut tuottamuksellista

— Kyseinen yritys esittää todisteet siitä, että sen osuus rikkomisessa on ollut huomattavan vähäinen ja siten osoittaa, että ollessaan osapuolena rikkomiseen liittyvään sopimukseen se tosiasiassa jätti soveltamatta sopimusta ja kävi käytännössä kilpailua markkinoilla; pelkästään sitä seikkaa, että yritys on osallistunut rikkomiseen muita yrityksiä lyhyemmän ajan, ei katsota lieventäväksi seikaksi, sillä kyseinen seikka otetaan jo huomioon sakon perusmäärässä

— Kyseinen yritys tekee komission kanssa tosiasiallista yhteistyötä, joka ylittää sakoista vapauttamista ja sakkojen lieventämistä koskevan tiedonannon soveltamisalan ja menee yrityksen lakisääteisiä yhteistyövelvoitteita pitemmälle

— Yrityksen kilpailunvastainen toiminta on viranomaisten hyväksymää tai edistämää taikka se on hyväksytty tai sitä on edistetty lainsäädännöllä.

133 Vuoden 2006 suuntaviivojen 29 kohdan kolmannessa luetelmakohdassa tarkoitetusta lieventävästä seikasta, joka on ainoa, jolla on merkitystä kantajan esittämien väitteiden suhteen, on huomautettava, samoin kuin komissio totesi riidanalaisen päätöksen 1252 perustelukappaleessa, että oikeuskäytännön mukaan jotta yrityksen sakkoja voitaisiin alentaa sen vuoksi, ettei se pannut kartellia täytäntöön, tällaisten olosuhteiden perusteella on voitava todeta, että sinä aikana, jolloin kantaja osallistui kilpailusääntöjen rikkomista koskeviin sopimuksiin, se on tosiasiassa pidättäytynyt niiden soveltamisesta kilpailemalla markkinoilla tai ainakin selvästi ja huomattavasti rikkonut velvoitteita, joilla kyseinen kartelli pannaan täytäntöön, siinä määrin, että se on häirinnyt kartellin toimintaa (asia T-26/02, Daiichi Pharmaceutical v. komissio, tuomio 15.3.2006, Kok., s. II-713, 113 kohta).

134 Nyt käsiteltävässä asiassa on yhtäältä todettava, ettei kantajan väite, jonka mukaan se noudatti aina itsenäistä liiketoimintastrategiaa, pidä paikkaansa. Kuten edellä toisen kanneperusteen tarkastelun yhteydessä todettiin (ks. erityisesti edellä 52–87 kohta), Euroitalian jäsenyritykset vaihtoivat tietoja toteutuneista hinnankorotuksistaan ja valvoivat, että niiden kilpailijat olivat panneet täytäntöön tulevat hinnankorotukset, joista ne olivat keskustelleet aiemmin.

135 Toisaalta on todettava, ettei kantaja missään tapauksessa esitä väitteitä eikä todisteita, jotka osoittaisivat, että se on tosiasiassa pidättäytynyt Euroitalian ja Michelangelon kokousten aikana keskusteltujen hinnankorotusten soveltamisesta. Päinvastoin, kuten komissio totesi perustellusti riidanalaisen päätöksen liitteissä 6 ja 7 esitetyissä taulukoissaan, kantaja osallistui lähes kaikkiin Euroitalian kokouksiin ja useisiin Michelangelon kokouksiin, joiden aikana käytiin lainvastaisia keskusteluja.

136 Näissä olosuhteissa on todettava, ettei komissio tehnyt mitään virhettä, kun se ei myöntänyt kantajalle tämän nojalla mitään sakon alennusta.

137 Kaiken edellä esitetyn perusteella on yhtäältä hyväksyttävä kolmas kanneperuste osittain ja toisaalta hylättävä se muilta osin samoin kuin ensimmäinen ja toinen kanneperuste.

138 Vaatimukset, joissa vaaditaan riidanalaisen päätöksen kumoamista osittain, on ensinnäkin hylättävä siltä osin kuin ne koskevat riidanalaisen päätöksen 1 artiklan 5 kohdan 18 alakohtaa.

139 Toiseksi yhtäältä koska komissio totesi perustellusti, että kantaja rikkoi SEUT 101 artiklaa, se saattoi riidanalaisen päätöksen 1182 perustelukappaleessa mainitun asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdan perusteella määrätä riidanalaisen päätöksen 2 artiklan 17 kohdassa perustellusti kantajalle sakon. Näin ollen on hylättävä vaatimukset riidanalaisen päätöksen osittaisesta kumoamisesta siltä osin kuin ne koskevat kyseisen päätöksen 2 artiklan 17 kohtaa.

140 Toisaalta sikäli kuin riidanalaisen päätöksen 2 artiklan 17 kohdassa vahvistetaan kantajalle määrättävän sakon määrä ja sikäli kuin toisessa vaatimuksessaan kantaja vaatii unionin yleistä tuomioistuinta toissijaisesti alentamaan sille määrätyn sakon määrää, unionin yleinen tuomioistuin arvioi edellä 119 kohdassa todettujen virheiden vaikutuksia sakon määrän määrittämiseen kyseisen vaatimuksen tutkinnan yhteydessä.

141 Edellä 138–140 kohdassa esitetystä seuraa, että vaatimukset riidanalaisen päätöksen osittaisesta kumoamisesta on hylättävä kokonaisuudessaan.

Toissijaiset vaatimukset kantajalle määrätyn sakon poistamisesta tai alentamisesta

142 Kun otetaan huomioon toinen vaatimus, jolla kantaja vaatii unionin yleistä tuomioistuinta toissijaisesti poistamaan sille määrätyn sakon tai alentamaan sen määrää (ks. edellä 15 kohta), unionin yleisen tuomioistuimen on täyttä toimivaltaansa käyttäen tutkittava yhtäältä edellä 125 kohdassa mainittujen komission virheiden vaikutukset kantajalle määrättävän sakon määrän laskentaan ja toisaalta väitteet, jotka kantaja esittää sakon poistamista tai alentamista koskevan vaatimuksensa tueksi.

143 Tältä osin on muistutettava, että oikeuskäytännön mukaan yhtäältä unionin yleisen tuomioistuimen on täyttä harkintavaltaansa käyttäessään toteutettava oma arviointinsa ottaen huomioon kaikki tapauksen olosuhteet ja noudattaen unionin yleisiä oikeusperiaatteita, kuten suhteellisuusperiaatetta (ks. vastaavasti edellä 17 kohdassa mainittu asia Romana Tabacchi v. komissio, tuomion 179 ja 280 kohta) tai yhdenvertaisen kohtelun periaatetta (yhdistetyt asiat C-125/07 P, C-133/07 P ja C-135/07 P, Erste Group Bank ym. v. komissio, tuomio 24.9.2009, Kok., s. I-8681, 187 kohta).

144 Toisaalta täyden harkintavallan käyttö ei vastaa viran puolesta suoritettavaa valvontaa. Näin ollen lukuun ottamatta oikeusjärjestyksen perusteisiin pohjautuvia perusteita – kuten riidanalaisen päätöksen perustelujen puuttuminen tai puutteellisuus – jotka unionin yleisen tuomioistuimen ja unionin tuomioistuimen on tutkittava viran puolesta, kantajan on esitettävä kyseistä päätöstä koskevat kanneperusteet ja todisteet niiden tueksi (ks. vastaavasti edellä 17 kohdassa mainittu asia Chalkor v. komissio, tuomion 64 kohta).

145 Vaikka suuntaviivat eivät rajoita sakon määräämistä unionin tuomioistuimissa, kun nämä käyttävät täyttä harkintavaltaansa (yhdistetyt asiat T-49/02-T-51/02, Brasserie nationale ym. v. komissio, tuomio 27.7.2005, Kok., s. II-3033, 169 kohta), unionin yleinen tuomioistuin katsoo nyt käsiteltävässä asiassa asianmukaiseksi ottaa niistä vaikutteita laskiessaan sakon määrää uudelleen erityisesti siksi, että niiden perusteella voidaan ottaa huomioon kaikki käsiteltävässä asiassa merkitykselliset seikat ja määrätä sakot, jotka ovat oikeasuhteiset kaikkien rikkomiseen osallistuneiden yritysten osalta.

146 Ensinnäkin on huomautettava, että unionin yleinen tuomioistuin totesi yhtäältä edellä 115 kohdassa, että komissio tukeutui virheellisesti perusteluun, jonka mukaan kaikki riidanalaisen päätöksen kohteena olevat yritykset olivat osallistuneet yhtenä kokonaisuutena pidettävään kilpailusääntöjen rikkomiseen, määrittäessään 15 prosentin ”rikkomisen vakavuuskerrointa” ja ”lisäsummakerrointa”. Toisaalta se totesi myös, kuten edellä 121 kohdassa mainitaan, että nämä kertoimet ovat suhteellisuusperiaatteen mukaisia asteikolla 0–30 prosenttia ”rikkomisen vakavuuskertoimen” osalta ja asteikolla 15–25 prosenttia ”lisäsummakertoimen” osalta.

147 On myös totta, että komissio käytti 15 prosentin ”rikkomisen vakavuuskerrointa” ja ”lisäsummakerrointa”, kuten edellä 128 kohdassa todetaan, laskeakseen kolme tuotteiden alaryhmää kuudessa jäsenvaltiossa kattavaan yhtenä kokonaisuutena pidettävään kilpailusääntöjen rikkomiseen osallistuneille yrityksille määrättävät sakot. Kyseinen rikkominen on maantietellisen laajuutensa ja kyseessä olevien tuotteiden alaryhmien lukumäärän vuoksi vakavampi kuin rikkominen, johon kantaja osallistui.

148 Sillä, että yrityksille, jotka osallistuivat kuusi jäsenvaltiota ja kolme tuotteiden alaryhmää kattavaan yhtenä kokonaisuutena pidettävään kilpailusääntöjen rikkomiseen, olisi pitänyt määrätä sakko, joka on laskettu suurempien ”rikkomisen vakavuuskertoimen” ja ”lisäsummakertoimen” perusteella kuin 15 prosentin kertoimien perusteella, joita käytettiin seuraamuksen määräämiseen kantajalle, ei kuitenkaan voida pätevästi perustella sitä, että unionin yleisen tuomioistuimen määrää sille täyttä harkintavaltaansa käyttäen sakon, jonka määrä ei ole riittävän varoittava sen rikkomisen, johon se osallistui, vakavuuteen nähden.

149 Näissä olosuhteissa unionin yleinen tuomioistuin katsoo vuoden 2006 suuntaviivojen ja edellä 148 kohdassa esitettyjen arvioiden valossa, että 15 prosentin ”rikkomisen vakavuuskertoin” ja ”lisäsummakertoin” ovat asianmukaisia.

150 Toiseksi kantajan siitä vaatimuksesta, että unionin yleisen tuomioistuimen on alennettava sen sakkoa, koska sillä oli vain vähäinen rooli kokouksissa, joihin se osallistui, verrattuna muiden monikansallisten yritysten rooliin, unionin yleinen tuomioistuin muistuttaa, että kuten edellä 62 kohdassa todetaan, kantaja ei ole esittänyt väitteitä eikä todisteita, joilla voitaisiin kyseenalaistaa komission riidanalaisen päätöksen 467 ja 492 perustelukappaleessa esittämät toteamukset, joiden mukaan kantaja osallistui aktiivisesti kyseessä olevien lainvastaisten käytäntöjen täytäntöönpanoon, minkä vuoksi sen roolia ei voida pitää vähäisenä. Näissä olosuhteissa unionin yleinen tuomioistuin katsoo, ettei kantajan väitteellä voida perustella sitä, että komission kantajalle määräämää 3 996 000 euron sakkoa olisi alennettava.

151 Näin ollen unionin yleinen tuomioistuin katsoo täyden harkintavaltansa nojalla, ettei mikään niistä seikoista, joihin kantaja on vedonnut millä tahalla perusteella nyt käsiteltävässä asiassa, eikä mikään viran puolesta huomioon otettava seikka oikeuta sitä, että se käyttäisi täyttä harkintavaltaansa alentaakseen komission määräämän sakon määrää. Toisaalta se katsoo ottaen huomioon kaikki sille

esitetyt seikat, että 3 996 000 euron sakko on sen rikkomisen, johon kantaja osallistui, kesto ja vakavuus huomioon ottaen asianmukainen seuraamus, jonka avulla sen kilpailua rajoittavaa menettelytapaa voidaan moittia suhteellisuusperiaatteen mukaisesti ja varoittavasti.

152 Kaikista edellä esitetyistä huomautuksista, jotka koskevat toissijaisesti esitettyjä vaatimuksia riidanalaisen päätöksen 2 artiklan 17 kohdassa kantajalle määrätyn sakon poistamisesta tai sen määrän alentamisesta, seuraa, että koska tämä määrä on sama kuin määrä, jonka unionin yleinen tuomioistuin vahvisti täyden harkintavaltansa nojalla edellä 151 kohdassa, kyseiset vaatimukset on hylättävä.

153 Edellä 141–152 kohdassa esitettyjen huomautusten valossa kanne on hylättävä kokonaisuudessaan.

Oikeudenkäyntikulut

154 Unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska kantaja on hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut komission vaatimusten mukaisesti.

Näillä perusteilla

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Kanne hylätään.

2) Zucchetti Rubinetteria SpA vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja se velvoitetaan korvaamaan Euroopan komission oikeudenkäyntikulut.

Pelikánová Jürimäe Van der Woude

Julistettiin Luxemburgissa 16 päivänä syyskuuta 2013.

Allekirjoitukset

Sisällysluettelo

Asian tausta 1

Oikeudenkäyntimenettely ja asianosaisten vaatimukset 3

Oikeudellinen arviointi 4

Ensisijaiset vaatimukset, joissa vaaditaan riidanalaisen päätöksen osittaista kumoamista 4

Ensimmäinen kanneperuste, jonka mukaan komissio teki virheitä määrittäessään merkityksellisiä markkinoita 4

Toinen kanneperuste, jonka mukaan komissio katsoi virheellisesti, että kyseessä olevat Euroitalian ja Michelangelon puitteissa käydyt keskustelut muodostavat kartellin 7

Kolmas kanneperuste, jonka mukaan komissio on tehnyt virheitä ja syyllistynyt laiminlyönteihin sakon määrää laskiessaan 14

Toissijaiset vaatimukset kantajalle määrätyn sakon poistamisesta tai alentamisesta 20

Oikeudenkäyntikulut 22